

час якого відбувається формування практичного досвіду обговорення та розв'язання теоретичних проблем, теоретико-практичного мислення майбутнього фахівця. Семінари-дискусії ми проводимо у вигляді організаційно-діяльнісних ігор, або в ході використання таких інтерактивних методів, як “Акваріум”, “Фокус-група” для обговорення моделі професійної діяльності соціального працівника.

Семінар-дослідження доцільно використовувати для аналізу актуальних теоретичних і практичних проблем з використанням ігрових методик, тренінгових вправ для формування методологічного мислення, вироблення навичок і вмінь продуктивної розумової діяльності.

Семінари-взаємонавчання, які ми систематично проводимо на заняттях з вивчення дисципліни “Технологія соціальної роботи”, дають змогу активізувати творчу і навчально-пізнавальну діяльність майбутніх фахівців цієї сфери. Студенти, готуючись до такого семінару, самостійно розкривають сутність окремих аспектів соціальної роботи в тлумаченні різних науковців і фахівців соціальних служб, оформляють свої напрацювання, висновки і рекомендації у вигляді портфоліо (папки особистісних досягнень), і на занятті пояснюють сутність, особливості, переваги і недоліки, перспективи розвитку і можливі напрямки удосконалення тієї чи іншої технології роботи соціальних працівників.

Висвітлення окремих видів інтерактивних лекцій і семінарських занять дає змогу зазначити, що використання засобів інтерактивних технологій у підготовці фахівців у вищій школі відповідає таким принципам оновлення освіти, як інноваційність у поєднанні з традиційністю, особистісно-орієнтований підхід до студента, варіативність форм і методів навчання тощо.

Перспективи подальших розвідок у цьому напрямку ми вбачаємо у розробці спеціальних інтерактивних методик, які доцільно використовувати для професійного зростання майбутніх фахівців соціальної роботи.

Література

1. Дуткевич Т.В. Психологічні основи використання інтерактивних методів навчання у процесі підготовки спеціалістів з вищою освітою // Використання інтерактивних методів та мультимедійних засобів у підготовці педагога: зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський: Абетка – Нова, 2003. – С. 26 – 33.
2. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В.Г.Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
3. Інтерактивні методи навчання: Досвід впровадження / За ред. В.Д.Шарко. – Херсон: Олді-Плюс, 2000. – 210 с.
4. Кашлев С.С. Технология интерактивного обучения / Мн.: Белорусский верасень, 2005. – 196 с. – (Педагогика, обращенная в завтра).
5. Кларин М.В. Интерактивное обучение – инструмент освоения нового опыта // Педагогика. – 2000. – № 7. – С.12-18.
6. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / З.Н.Курлянд, Р.І.Хмельюк, А.В.Семенова та ін.; За ред. З.Н. Курлянд. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 495 с.
7. Селевко Г.К. Энциклопедия образовательных технологий: В 2 т. Т. 1. М.: НИИ школьных технологий, 2006. – 816 с. (Серия “Энциклопедия образовательных технологий”).
8. Ягупов В.В. Педагогіка: навч. посібник. – К.: Либідь, 2003. – 560с.

УДК 378

Мішина Л.М.

ВИЩА ОСВІТА СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ: ЗАГАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ТА ХАРАКТЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ

Анотація. У статті подана детальна характеристика основних складових елементів вищої освіти Сполучених Штатів Америки. Проаналізовано тенденції та перспективи її розвитку та функціонування.

***Аннотация.** В статье дана детальная характеристика главных составных элементов высшего образования Соединенных Штатов Америки. Проанализировано тенденции и перспективы ее развития и функционирования.*

***Annotation.** The detailed description of the main features of higher education in the USA was given in this article. The tendencies and perspectives of its development were analyzed.*

Початок ХХІ сторіччя ознаменувався зростанням уваги суспільства до вищої освіти, модернізація якої стала об'єктивною необхідністю. Вища освіта у цивілізованому світі є не просто засобом задоволення фахових потреб особистості, вона в значній мірі є духовною необхідністю суспільства [3]. З цієї причини зріс інтерес до вивчення досвіду іноземних систем освіти, а саме системи освіти Сполучених Штатів Америки. Цим питанням займалися такі науковці як: В. Коупленд, Д. Брунер, Л. Джексон, Д.Грехем, Е. Перрот, Р. Беланов, В. Дикань, Т. Кошманова, А. Лещинський, Н. Пацевко, О.Пономарьова та ін. Проте на зламі століть проблема удосконалення рівня освіти та створення єдиної універсальної системи постала ще гостріше, тому для її вирішення необхідно досконало вивчити здобутки як національної, так і зарубіжної, а саме американської систем освіти.

Найбільш характерною рисою діяльності американської вищої школи на початку ХХІ століття є можливість отримання вищої освіти широкими верствами населення.

Найяскравішими параметрами вищої школи США у ХХІ столітті виступають, по-перше, її значні масштаби (приблизно 3600 вищих навчальних закладів та близько 15 млн. студентів, які навчаються, щоб одержати певну ступінь), різноманітність (система включає дворічні і чотирирічні ВНЗ, приватні та державні вищі учбові заклади) та доступність (в 2002 році 65% випускників середніх шкіл вступили до ВНЗ).

У США є широкий спектр найпрестижніших вищих учбових закладів. Всі освітні установи США мають назву університетів, інститутів та коледжів. Слово “коледж” має подвійне значення. Його можна розглядати як і самостійний вищий учбовий заклад (з дворічним та чотирьохрічним терміном навчання), так і факультет університету, який має самостійну організаційну структуру і готує спеціалістів з певної галузі знань. Проте інколи для такого факультету використовується слово “школа”. Основна частина університетів США – це великі об'єднання шкіл, коледжів, інститутів, науково-дослідних центрів [1]. Такі університети США як: Гарвардський, Йельський, Пенсільванський, Принстонський, Колумбійський, Нью-Йоркський відомі по всьому світі.

Система освіти США досить гнучка. Перші один-два роки навчання – це загальна освіта та ознайомлення з широким спектром дисциплін. Поняття “академічна група” не існує, тому що кожний навчається за індивідуально підібраною програмою. В навчальних закладах США студенти та співробітники спілкуються між собою менш формально, ніж де б це не було в світі. Вони часто мають тісні і навіть дружні відносини. Розмір навчального закладу та кількість студентів в групах має важливе значення, так як це суттєво впливає на якість освітнього рівня. Професор може іноді запросити студента на ланч чи запропонувати сумісну участь в суспільному заході. Обговорення – важлива частина навчального процесу. Часто заняття в класі представляє собою дискусію між викладачем та студентами [1].

Існують три головні засоби викладання. Достатньо об'ємний ввідний рівень передбачає читання лекцій, на яких декілька сотень студентів слухають викладача. Кожен студент перед лекцією отримує її конспект. Студенти слухають лектора і роблять помітки у розданому матеріалі. Це дозволяє лектору широко використовувати технічні засоби навчання, аудіо та відео апаратуру [1].

Заняття в певних групах або семінари зазвичай проводяться з 5-30 студентами. Цей засіб використовується на більш розвинутих рівнях і передбачає тісну взаємодію між студентами та викладачами. Заняття в лабораторіях схожі на семінарські і зазвичай проводяться зі студентами, які вивчають природознавчі та прикладні науки, наприклад, комп'ютерні та інженерні. Майже всі коледжі пропонують студентам можливість індивідуальних занять з викладачем.

Професори зазвичай пропонують список навчальної літератури щотижня. Вони також вимагають декілька письмових звітів (робіт) протягом кожного семестру. Студенти повинні вчасно знайомитись із пропонованою навчальною літературою, щоб адекватно брати участь у дискусійних класах і розуміти матеріали лекцій. Студенти наукових факультетів і шкіл, крім того, повинні проводити певний час у лабораторіях. Навчання звичайно починається в серпні або вересні та триває до травня або червня. Для міжнародних студентів кращий час почати навчання в університетах США – це осінь. Більшість нових студентів починає навчання в цей час, тому вони можуть познайомитися один з одним. До того ж, більшість курсів звичайно триває протягом академічного року, тобто починається восени та закінчується навесні.

Навчання в американських ВНЗ триває 9 місяців. У більшості шкіл академічний рік складається з 2 строків або семестрів. Є також школи, де навчальний рік складається з 3 строків („триместрова” система). Бувають також і такі школи, де навчальний рік складається з 4 семестрів, включаючи літній, котрий є необов’язковим (факультативним) [2].

Як правило, раз в півроку студенти зустрічаються з куратором (радником), який рекомендує, які дисципліни вибрати з даної спеціальності, інформує, де будуть проходити заняття. В кінці кожного семестру студенти здають екзамени: форму їх проведення обирає викладач. Якщо студент займався в період семестру, він може одержати позитивну оцінку без екзамену.

На відміну від ступеня бакалавра ступінь магістра у США орієнтується на спеціалізовану діяльність (музика, управління бізнесом, техніка, педагогіка та інші). Особи, які мають ступінь бакалавра, повинні пройти навчання ще протягом 1-2 років, написати і захистити “тези”, а в окремих університетах необхідне знання іноземної мови. Тезиси можна розглядати як аналітичний доклад або звіт пошукача магістерського ступеню про його наукову роботу по обраній темі, де демонструються вміння збирати, аналізувати, синтезувати та викладати матеріал [1].

Вищим етапом підготовки висококваліфікованих спеціалістів є навчання по докторським програмам, яке орієнтовано на чітко спеціалізоване навчання і самостійне наукове дослідження. В докторантуру приймаються особи, які мають, як правило, ступінь магістра, хоча в деяких окремих університетах достатньою є ступінь бакалавра [2].

Кожен курс дає студентові певну кількість „кредитів” або „кредитних годин”. Це число приблизно дорівнює кількості годин з даного предмету, що студент проводить у класі протягом тижня. Звичайно за один курс студентові зараховується від 3 до 5 кредитів.

Повна програма в більшості шкіл звичайно оцінюється в 12 або 15 кредитних годин (4 або 5 курсів у семестр). Міжнародні студенти повинні записатися на повну програму протягом кожного семестру [2].

Якщо студент переводиться в інший університет до одержання диплома, то більшість кредитів, отриманих у першому університеті будуть зараховані в новому. Це означає, що студент може перевестися в інший університет, але закінчити його в той же або приблизно в той же час. Професори ставлять кожному студентові оцінку за кожен курс. Оцінки базуються на наступному:

1. Участь в аудиторних заняттях. Обговорення, питання. Студенти повинні брати участь у дискусіях, особливо на семінарах. Це – дуже важливий фактор у визначенні оцінки студента.

2. Тести та перевірочні роботи протягом семестру. Зазвичай даються під час аудиторних занять.

3. Дослідження та лабораторні звіти.

4. Тести або „контрольні опитування”. Іноді професор проводить неоголошене „контрольне опитування”. Звичайно результати цієї роботи не дуже сильно відбиваються на фінальній оцінці, але вони стимулюють студентів до постійної роботи з теми та до гарної відвідуваності.

5. Фінальний іспит. Проводиться через якийсь час після останнього заняття курсу [2].

Деякі коледжі та університети дають кредит коледжу студентам за роботи, зроблені ще в середній школі. Деякі школи також дають кредити студентам, які досягли кваліфікації рівня коледжу в певній галузі.

Це означає, що студент, який тільки вступив у коледж, новачок, може обрати курси, які зазвичай призначені тільки для другокурсників.

Школа ймовірно попросить студента пройти тест, щоб довести рівень знань. Також подібне виключення може бути зроблене для студента, що набрав винятково високі бали на вступному іспиті. Звичайно таке виключення робиться для відмінників.

Існує обов'язкова оцінка викладача студентами. В кінці вивчення кожного курсу студентів збирають в аудиторії і пропонують їм відповісти письмово на задалегідь підготовлені питання. При цьому їх відповіді, перекладені потім у кількісні показники, складають офіційний рейтинг викладача. Дуже часто вони є найважливішим аргументом адміністрації при оцінюванні роботи, продовженні контракту або призначенні довічної ставки [1].

Процедура прийому та відбору абітурієнтів у вищі навчальні заклади США залежить від їх типу та престижності. Вона може бути відкритою, конкурсною та селективною. В країні відсутні єдині вимоги до абітурієнтів. Зокрема, в одні ВНЗ відбір здійснюється шляхом конкурсних екзаменів, співбесіди, тестування, для інших єдиною умовою є наявність середньої освіти. Загальною вимогою при вступі до вищого навчального закладу є пред'явлення документів про закінчення повної середньої школи; перелік предметів, які вивчались в школі і одержаних оцінок; рекомендації-характеристики вчителів школи та адміністрації, результати співбесіди при вступі. Чималу роль має також характеристика про роботу у суспільних організаціях, документи про участь в шкільних олімпіадах, фестивалях, науково-технічних гуртках, спортивних заходах, художній самодіяльності та інше. Важливе значення приділяється мотивації вибору того чи іншого ВНЗ, факультету, майбутній професії [1].

Найбільш престижні вузи здійснюють конкурсний відбір. Коледжі та університети задалегідь оголошують, які тести вони пропонують і яку суму балів необхідно набрати для вступу. Планового прийому та випуску спеціалістів у масштабі країни не існує. Кожен ВНЗ формує студентський контингент по своїй системі.

Американські ВНЗ виглядають, як навчальні містечка, так названі кампуси. В них є навчально-лабораторні будинки, бібліотеки, гуртожитки, помешкання для професорсько-викладацького складу, об'єкти суспільного харчування, спортивні та культурні споруди. Навчальні кабінети та класи, оснащені сучасними технічними засобами, які включають електронно-обчислювальну техніку, магнітофони, проектори та замкнуті телевізійні системи. Широко представлені лінгафонні кабінети, оскільки при вивченні іноземних мов головна увага приділяється мовній практиці. Науково-дослідницькі лабораторії постійно поповнюються обладнанням, яке дозволяє вести дослідження на сучасному рівні. Багато ВНЗ мають в достатній кількості копіювальну техніку та комп'ютери, доступні як викладачам, так і студентам. Достатньо розвинуто використання персональних комп'ютерів студентами також і в навчальному процесі [1].

Корінною відмінністю приватних навчальних закладів є те, що вони є приватною власністю і одержують прибуток. Приватний освітній бізнес пропонує курси та програми, аналогічні іншим існуючим, частіше всього в технічній та професійній галузях. Навчальні заклади штату (університети, коледжі) фінансуються в основному з бюджету штату, в якому вони знаходяться. Студенти, які живуть в цьому штаті сплачують за своє навчання менше, ніж студенти з інших штатів та з-за кордону. Приватні навчальні заклади звичайно коштують дорожче – вони не одержують фінансової підтримки не від штату, ні з федерального бюджету.

Розмір вузу також важливий, бо він впливає на загальну його атмосферу. Чим більше університет, тим більш широкий спектр спеціалізації, що він може запропонувати для

вивчення на факультеті. Але в той же час професори можуть бути занадто зайняті своєю роботою, щоб допомогти студенту з науковим дослідженням. У невеликому університеті або коледжі контакт з викладачем налагодити простіше, але запропонований вибір дисциплін буде вужчий [1].

Студентський контингент вищої школи США на порозі нового тисячоліття – це поєднання всіх національностей та рас, які бажають одержати знання з самих різноманітних спеціальностей.

Біля 500 000 іноземних студентів навчаються зараз в університетах та коледжах Америки. Вищі навчальні заклади США приваблюють молодих людей з інших країн та континентів тим, що намагаються відповідати найсучаснішим вимогам, як в галузі теоретичних розробок, так і в галузі практичних досліджень.

США давно переконалися у тому, що одна оригінальна і несподівана ідея чи пропозиція запрошеного на стажування чи викладання молодого науковця-іноземця може дати такі фінансові наслідки, що отриманого прибутку вистачить на запрошення сотні нових іноземців. Тому США входять у число лідерів серед тих країн, які не шкодують грошей на запрошення і вивчення іноземців, старанно слідкуючи за усіма закордонними публікаціями для своєчасного виділення тих молодих науковців, які засвідчують свої непересічні здібності.

В сучасний період розширення зв'язків між країнами у різних галузях, співробітництво у сфері освіти буде мати велике значення для формування світогляду молоді, а також буде сприяти поглибленню наших стосунків з США не тільки, як з діловим партнером, але і як з країною яка є на даний момент єдиним гарантом демократії у всьому світі.

Література

1. Товкач Є.М. Вища освіта США на порозі 21 ст. Проблеми та перспективи [електронний ресурс]. – режим доступу: 10.05.09: <<http://www.rusnauka.com/ONG/Pedagogica/doc.html>>. – Загол. з екрану.
2. [електронний ресурс]. – режим доступу: 10.05.09: <http://www.ednu.kiev.ua/StudyAbroad/usa/edu_sys.html>. – Загол. з екрану.
3. [електронний ресурс]. – режим доступу: 10.05.09: <http://www.kpi.ua/newspaper/article_623-7.html>. – Загол. з екрану.

УДК 371.4

Музика О.Я.

ПРОБЛЕМА ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ І УЯВИ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Анотація. Метою статті є висвітлення проблеми творчого мислення і художньої уяви у процесі професійної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва.

Аннотация. Целью статьи является освещение проблемы творческого мышления и художественного воображения в процессе профессиональной подготовки будущих учителей изобразительного искусства.

Annotation. The main goal of this article is to show a problem of a creative thinking and art imagination in a process of a professional preparation of future fine art teachers.

Художня творчість – одна із найважливіших форм естетичного освоєння навколишнього світу, яка, на думку Л.Виготського, має найбільш придатні умови для творчої природи особистості і розвитку її творчих здібностей. У процесі художньої творчості творець виражає свої думки і почуття, прагнення до прекрасного, своє відношення до того, що відбувається у суспільстві, чим воно живе і дихає. Вчений відзначає, що в процесі художньої діяльності успішно розвиваються: спостережливність, внутрішнє бачення, образність і емоційність, конкретність мислення і уяви, здібність до синтезу [1].